

MEIE AEG



SISU:

20 aasta eest
puhkes sõda.

—

Ennustus Jaapanile.

—

Koloss savistel
jalgadel.

—

Kodukoldel.

—

Lastenurk.

—

Tervisõid.

Mausoleum vabadussõjas langenute
mälestuseks Tallinnas.

„Ma hoiatan teid! On rumalus helligitada lootust, et nende kogemuste järele inimkond ei kaldu enam niipea teise samasuguse õnnetuse väljakutsumisele. Sõjasündmuste mälestamine ei suuda maailma ära hoida tormamast sellesse, mis on lõpmatult halvem, kui möödunud sõda.

Need, kes mõtlevad, et ei ole tarvis võtta endale kohustusi rahu kindlustamiseks, ei ole veel õppinud tundma inimese loomuse kurjust ja kangust.“

Lloyd George.



Meie Aeg



5. aastakäit.

September 1934.

Nr. 9.

20 aasta eest puhkes sõda.

Hädaoht praegu.

B. Pitt.

Millest tuleb sõda?

20 aasta eest puhkes maailmasõda, mis tegi kohutava hävitustöö. Ja praegu on kogu maailm jällegi ärewil, sest iga silmapilk võib olla plahvatus sõjaks.

On raske mõelda, et on olnud ja võib tulla maailmasõda. Ei suuda uskuda, et sõda keegi tahab. Ja ometi on tahtjaid ja algatajaid.

Miljonitele inimestele tõmmatakse ühekorraga kaela ränk õnnetus. Rahulikud kodanikud sunnitakse lahkuma töölt ja kodust ning nad viiakse kahurite purustada ja kuulide puurida. Inimesi niidetakse maha kui heina. Iga langeja on ijedus, kellele on elu kallid, kes on tahtnud elada ja oma elujärge tõsta, kuid nüüd peab heitlema jurmagoonias. Meid jäävad jiidamewalus leinama omaksed. Säwinewad nii riigi- kui ka eraomandused. Milline määratu kuritegu!

Süüa üheainsa inimese õnnetust nähes igal normaalsel inimesel käiwad judinad üle keha. Kas peaks siis õigustama sõda jee asjaolu, et inimene sõjas harjub koledustega? Inimesel on mõistus, seepärast ta peaks hoiduma muutumast kiskjaks loomaks.

On nähtud, mis teeb sõda, aga ikkagi praegu valmistatakse palawikuliselt sõja wastu. Mis asi seda kibutab ja ajab?

Wäidetakse, et rahwas, majs tänawal, tahab sõda. See majs pole küll jeda wäärt, et jelle käest küsida. Meed on logardid, päewawargad, juhustotfijad, jaagiahnitfejad. Plus kodanik küll ei taha sõda. See majs on siis õigustatud wiima korralikud inimesed tulle?!

Kuid majs pole siiski weel jee, kes toob sõja. Sõja toowad üffikud juhid, kelle käes seijawad maailmapoliitika ohjad. Kõik oleneb juhtide mee-

olust. Sõja algatajad juhid on tõesti talitanud oma meeletute tujude järele. Mendel on maania, neurootiline kõrwalekalduwine, ja kogu maailm peab sellest kannatama.

Toimitakse suuruses ja eneseuhkuses. Iga inimesele ei kõlba suurus. Ta ei ole jumal, kelle ülewus on üle aja ja piiride. Inimene on oma suuruses meeletu, ei arwesta tõe ja õigusega, waid laskeb kõige jämedamasse materialismi, kaduwuse. Oma suuruses juhid ei näe jisse tõsiolusid, waid lasewad end õhutada neist, kes loodawad jaada kaju wägiwaldsest sammust. Sel suurusel on ka jõud, mis paneb liikuma juured asjad — on õeldud oma otjustaw sõna ja sellest rahwad uppuwad tulle ja werre.

Praeguse kultuuri ja waimse arengu ajal jääb oodata, et juhid teeksid kompromissi, järeleandmise, kokkuleppe, kuid jeda ei ole. Oma laiutamispoliitika ei taha anda naabrile armu. Imperialism, jee tähendab piüie maailmawalitjuse järele, hingestab juhte.

Imestama paneb inimeste egoism (enesearmastus), millega wõetakse seisukoht, et laastagu ennemi sõda kui oleks wendlus. Ometi siin maa peal wõiks elada kolm korda rohkem inimesi kui praegu. Maailmasõjas pole keegi wõitnud, waid ainult kaotanud ja tulewikusõjas on tingimata ainult kaotus. Ja ometi ei hakata õigest otjast peale elu korraldama. Ikka läheb wanas waimus edasi. Meetakse kangesti suurusepoliitikat, usutakse oma rahwuse üliwäärijusesse ja oma rahwa kõikwõimijusesse ja ärritatakse nii oma naabreid. Teatakse nagu ei saaks kiskjalt elada rahus ja piüitakse laiutada ning tekitada wastolud ja werewalamised.

Ja lõpuks, maailm ei jaagi teifiti. Wida teeb üks, peab tegema ka teine. Kui üks valmistab sõda,

peab ka teine valmistama sõda. Ta on nõiaringsis, kuist ei jaa välja. Maailm on juba algusest jaadit end müünud kuradile, ja oleneb temast, kuidas ta oma ohwrite armel orgiaid peab.

Inimene on kurjuse riigi wang. Ta tahab küll luua, ehitada, aga sealjamas saab jaatanlikud mõtted ja häwitab kõik ühes enda ja teistega. Seepärast pole veel midagi loodud ega saagi luua, kuigi juht jaamise peale välja minnakse. Maailm ise ei paranda enam midagi, ta waid sõdib ja walab werd. Seatud ajal tuleb sellele maailmale ots, ja siis Jumal annab pühadele uue maa.

Maailm praegu pole kõhuline õiglase kosmopoliitika (maailmaühenduse) jaoks. Ta ei jaa tõest ja õigusest aru. Tal puudub tõrjem tarwe, absoluutne õigus ja aujus. Ta on end ära mürganud tubakast, wiinast ja šampanjerist, teda sütitawad pimeduse jõud.

Maailmasõda — juurjepoliitika katastroof.

Uga juurriigi soow oli tõusta maailmawalitsejaks. Teaduse ja tehnika rakendamine andis selleks juuri lootusi ja täitis juhtide pead võimatute ettekujutustega oma rahwa juurusest ja jõust. Criti väljakutsumaks muutus Saksamaa.

Ennestunud sõdade järele isamaalastel oli läi-

nud korda (1871. a.) Saksamaad ühendada ja luua Uus-Saksa riik. Seda hakati juhtima maailmavõimu haaramise eesmärgil. Mõndi patriotismi (isamaa-armastuse) edewuse äärmusesse. Profesjorid ja õpetajad, kõnelejad ja juhid jutlustasid sakslaste tõulist, kehalist ja waimset üleolekut teistest rahwastest, ülistasid oma walitseja suguwõja, kelle all nad pidid tõusma maailma juhtijaks. Hohenzollernite dünastia (walitsejaföö) kindlustamiseks kujundati Saksa ajaloo õpetamine inimkonna minewiku wõltsinguks. Kõik rahwad kujutati wõime- tuina ja otse kinduwaina, sakslased üksi olid inimkonna juhid ja uuendajad. Sakslaste meeltes kujunes märkamatuult arusaamine Saksamaast ja tema feisrist kui millestki toredast, üleolewast ja wõrreldamatuist, kes wirutab oma „tubli saksa mõõga“ alamate ja halwafalduwuujeliste rahwaste hulka.

Ujaloo katastroofe kiirendaw juhuse ajetas (1888. a.) Saksamaa walitsejaks feiser Wilhelm II, kes kõige täiuslikumal kujul kehastas oma rahwa uut kaswatuist ja Hohenzollernite pärimusi. Ta ajus temale antud kaswatuise põhimõtete läbiwimisele. Ta pea oli täis imperialismi ülespubu- tud ideid. Ta uskus ilmselt, et saatus on teda määranud juurteks tegudeks.

Et jätta endale wabad käed, ta koke alguses ta- gandas kantsler Bismarcki, kes oli õieti Uue-Saksa



Wana ja noor ulatawad ühen- dufete läe.

Paremäl tadu- nud president Hindenburg, wa- fatul juht ning kantsler Hitler.

riigi looja. Kogu Euroopa tundis warsti uue walitseja iheloomu hiilgawas sõjaväelises wormis.

Ta afus kõwendama oma sõjaväge ja laemas-tikku ja lastis hiiid sõna lendu, et tema tulewik on merel. Ta hakkas ihkama asumaid. Saksja noor riik oli jäänud ilma asumaaadeta sel lihtsal põhjusel, et kui asumaid jagati ja nende pärast wõideldi, siis teda weel ei olnudki. Oma koloniaalpoliitikaga ta põhjustas Inglismaal tõijse ärewuse.

Ta illatas maailma oma uute wabrikusaadustega ja püüdis oma mõju maksma panna kogu maailmas.

Austria julges muust Euroopast hoolimata ning Wilhelm II toetusel Türgilt ära wõtta Bosnia ja Hertsegowina prowintsid.

Wilhelmi merewäelised ähwardused Inglismaa juhtes, ta pealetungid prantslastele ja slaawlastele sundisid Inglismaad, Prantsusmaad ja Wenemaad sõlmima Saksamaa-wastase sõjalise lepingu.

Uue Saksamaa rikastunud kaubandus-tööstuslikud juhid, kaugemaid ettevõtteid ihaldawad rahamehed toetasid Wilhelmi plaane.

Kuigi Inglismaa oli oma jõus kindel, siiski tema imperialismi püüded polnud nii terawad. Mõnes rohkem Saksamaale järeletegemine ja enese-kindlustamine.

Prantsusmaa haudus eelkõige kättemakku, ihaldas arwete õiendamist Saksamaaga. Ta nägi ka endale võimalusi Naage-Idas ja Afrikas.

Wenemaa arenemine toimus aeglaselt. Ka temagi oli asunud teostama relwastusplaani. Ta seewis slaawi mõju lewimist Serbia kaudu Istambuulist Madria mereni.

Itaaliat waewas samuti imperialismipalawik, sest tema meeles mõlkus endine Rooma riik.

Ka vähemal riikidel olid oma imperialismi-kawad, mida loodeti suurriikide toetusel teostada.

Riikidewaheline olukord muutus terawaks. Ühelspool seisis keskriigid — Saksamaa, Austria-Ungari ja Itaalia (wiimane hiljem lahkus) ja teispool liitriigid — Prantsusmaa, Wenemaa ja Inglismaa. Liitumine andis liialdatud julguse, mis tõigi katastroofi — häwitawa sõja.

Maailmasõja süütenõõriks osutus waen Austria ja Serbia wahel. Bosnias ja Hertsegowinas, mis Austria oma riigimaade külge liitnud, elasid juuremalt osalt serblased, mispärast Serbia lootis neid maid kord oma riigiga ühendada. Austria takistas Serbiat Balkani sõjas (1912—1913) oma riigi piire laiendamast. Seepärast walitses Serbia isamaalastes, kes kawatjesid luua Suur-Serbia riigi, kustumata wiha Austria vastu. Austria omalt poolt mõtles Serbia riiki hoopis ära kaotada ja teda ühes teiste Lõuna-Slaawia maadega Austria-Ungari kassiriigiga ühendada. Selle mõtte teostajat serblased nägid Austria troonipärijas Franz-Ferdinandis.

Maailmasõja süütas

Austria troonipärija tapmine Bosnia pealinnas Sarajewos mõne fanaatilise serblase poolt.

See kujunes nõnda. Austria korraldas juured mandõwrid Serbia piiri lähedal. 28. juulil 1914. a. pidi olema Sarajewos paraad, mille pidi vastu wõtma troonipärija Franz-Ferdinand. Paar noormeest loewad seda eelteadet ajalehest ja neile tuleb mõte pähe, tappa Franz-Ferdinand. Ka jelle mõtte nad teostasidki.

Austria juhtiwad ringkonnad reageerisid sellele mõrwale esialgu loiuult. Franz-Ferdinand oli efektiivne trooniseaduse vastu ja abiellunud lihtsa krahwinnaga. Tuntü peaaegu heameelt, et revolutionääri kuulid on päästnud Austria krooni wõrpuhtuse kaotamise eest. Aristokraatia oli juhtunud troonipärijasse apaatselt. Nõegi matused kujunesid tagasihoidlikuks.

Sellest järeldub, et Sarajewo atentaat ei olnud iseenestast sugugi niisugune sündmus, mis oleks tarwitlenud kutsuda wälja maailmasõja. Ei oleks tulnud sõda, kui seda ei oleks tahtetud ja sihilikult äsfitatud.

Maailmasõda puhkes sõjaliste liitude algatusel. Kumbki waenulik pool teadis, et sõda on tulemas ja igas riigis käisid wastawad ettevalmistused. Niisimuis oli ainult, millal ta puhkeb. Keskriigid, Saksamaa ja Austria, olid jaamutanud intensiivsema ettevalmistuse tõttu juurema löögivõime liitriikidest ja neil puudus mõte jõukatsumise edasi-lükkamiseks, kuna oli teada, et Wene juur relwastuskawa oleks teostunud 1918. aastaks ja seega keskriikide wäljawaated tunduwalt wähenenud.

Dr. Engelbert Dolfus,

Austria kantsler, langes terroristide ohwriks.



On mõistetaw, miks keskriigid Sarajewo atentaadist sel kujul kinni haarasid ja katkestasid kõik võimalused konfliktirahuliseks liitvideerimiseks.

Terwe kuu aega enne sõjariistade haaramist konflikt hoidis kogu Euroopa pinewuses. Keskriikidel walmis plaan, nad tahawad sõda. Austria hakkas ihkama Serbia waltutamist. Oli ette näha, et Wenemaa tuleb Serbialle appi. Seda kolmanda riigi waheliseqamist Sakjamaa wotas oma sõjategewuse põhjuse ette kändeks, kuna Austria on tema liitlane.

Austria jüüdistas ilma põhjuseta Serbia walitjust atentaadi toimimises. 23. juulil Austria saatis Serbialle ultimaatumi ja waatamata wiimase peaaegu täielisele alistumisele ja Inglise katjeile asja lahendamiseks kutjuda kokku riikide konnerents, Austria kuulutas Serbialle sõja 28. juulil 1914. a.

Järgmisel päewal, 29. juulil, Wenemaa kuulutas osalise mobilisatsiooni. Seda Sakjamaa luges tema wastu astunud sammuks ja kuulutas 1. augustil Wenemaale sõja. Sellele järgnes ka Sakjamaa sõjakuulutus Wenemaa lepinguosalisele — Prantsusmaale, kuhu saatis oma wäed läbi erapooletu Belgia riigi. Inglismaa awaldas Belgia erapooletuse rikkumise pärast protesti ja kuulutas omalt poolt Sakjamaale sõja. Sellele järgnesid weel teised sõjakuulutused.

Maailmasõja käiguft.

Mul ei osatud ette kujutada, milliseks võib kujuneda sõda, jelle maailmahaarawus ja kestwus. Esiawgu loodeti sõda kolmeks kuuks. Keegi ei soowinud pikka sõda. Aga ei saadud enne pidama, kui sõjaalgatajad suurriigid murti.

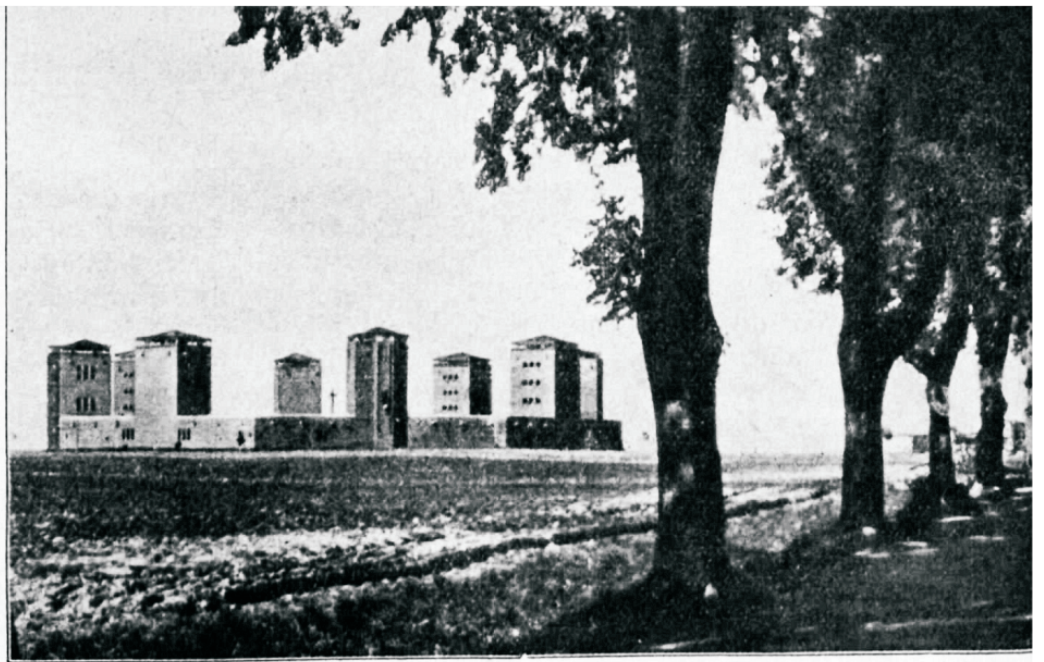
Idarindel Sakja niitis kohutawal arwul Wene wägesid. Tannenbergi lahingus esimesel sõjakuul ükji langes 70.000 ja wõeti wangi 100.000 sõdurit. Wenelastega ühes langes ka tuhandeid Gesti mehi.

Tannenbergis on praegu püstitatud suur aujamm, millega mälestatakse ja pühitsetakse Sakja wõitu. Müüid Hindenburgi surma puhul on kõikide sakslaste isamaalik waimustus koondunud tema kuulsast operatsioonist — wõidust — Tannenbergi lahingust.

Tannenbergi kaotustest saadik pöördus Wene sõjajõnn ja wiimaks ta rauges ja wandus alla.

Aga ka tema hooplemale waenlasele, Sakjale, anti idarindel hoop, mis pani ta maha.

Täpselt wiis aastat pärast maailmasõja puhkemist kirjutati Berjailles' rahule alla. Euroopa



Mälestusehis Tannenbergis.

Siia Sakja jängitab oma puhkama läinud wäejuhid.

pind jäi müürskudest kiintuks ja maakaart tuli hoopis muuta.

Sõjahädaoht praegu.

Wiisteist aastat on kestnud rahu. Sõjahädaoht on hakanud paranema. On jällegi tõusnud uued juhid, kes oma rahwust ülistades ei kogu maailma wiimast tulle. Kui heita pilk praegusele olukorrale, on jõudude grupid peaaegu analoogilised ennemaailmasõjaaegsele. Ka huwid on enamwähem sarnased. Ühel pool on ifka germaanlaste lauitamise ja maadewallutamise tung oma rasji ülistamisega, asumaade nõudmine jne. Teisel pool aga on riikide rinne, kes huwitatud praeguse seisukorra alalhoiust. Praegu on küll Sakjamaa nõrgemini relwastatud kui need riigid, kes tahawad jäilitada rahu. Sakjamaa tahab relwastuda, jeda aga talle ei taheta lubada. Aga ega keeld ei aita midagi. Ka igal riigil tuleb pikapeale walik, mis on tal odawam, kas aastast-aastasse käiw relwastuswõidujooks wõi katje wastase relwajõudu purustada.

Mis räägiwad Wiini jündmused? Austria iheiseismus on hädaoht. Teda on hoidnud põhimõteline julge mees. Müüid on rahwusfotzialistid kantsler Dollfusji kõrwaldanud, kaotanud ka elawate keskelt. Austriat näeb Sakjamaa kui oma maad, kus elab sakja rahwas. Austria ühendamine Sakjamaaga ei saa olla ilma sõjata. Teised riigid ei saa talle jeda lubada.

Ka ei tea arwata, mis ja kus võib juhtuda tühine asi, millest sõjapõhjusena kinni haaratakse. Riigid on üksteisega pattide ja lepingute kaudu seotud. Kui ühele kuulutatakse sõda, siis wastastifune juhtumine tõmbab kõik sõjateeru.

On weel juured imperialistlikud käärimised wäljaspool Euroopat — Aafias, Kauge-Idas. Sellest on artikkel käesolewas numbris pealkirjaga „Ennustus Jaapanile“.

Ennustus Jaapanile.

Sumitaw on waadelda Aasia rahwaste är-
kaniist Ilmutuse 16, 12. mõttes, ja nimelt, et aja
lõpul saab valmistatud „kuningate tee, kes päewa-
tõusmise pool“, j. t. Kauge-Idas. See tee saab
olla ainult läänes, sest ida pool laotub ju üksnes
Waiife ookeani lai metewäli. Selle ennustuse kir-
jutamisest saadik on möödunud ümarguselt 1800
aastat, ilma et oleks olnud märgata mingit märki
täitumisest. Kuid 1894. aastast peale võib waa-
delda jündmusi jelles summas kujanemas jamm-
jammult. Toome mõningaid andmeid.

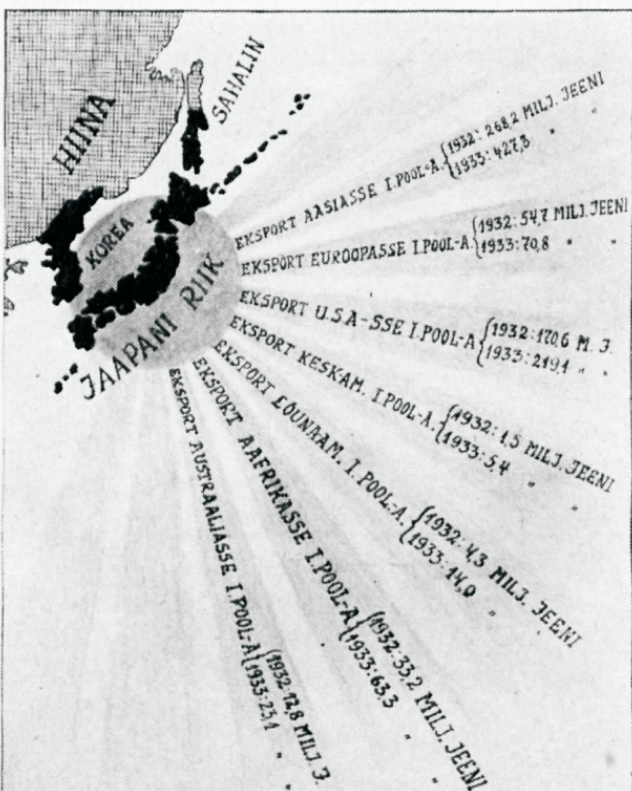
1894. aastast peale Jaapan on end tõstnud esi-
mejeks võimaks Aσίας ning avaldanud üleolewat
mõju majanduslikul ja poliitilisel alal. Euroopa
ja Ameerika võimud räägivad awalikult „kollasest
hädahust“ ja nimetawad sellega Jaapanit. Selle
maa kaubandus mõistleb praegu teiste maade kau-
bandused maailmaturul jurnuks, ja see on tal wõi-
malik tööliliste madalate palkade ja laste töö tõttu.
Jaapani töölisel ei ole mitte 8-tunniline, waid
10—12-tunniline tööpäew ja selle eest ta saab lä-
histikku 170 senti, Eesti raha järele arwatud. Ahju-
kütja saab päewas palka 98 senti, õppinud tööliline
wõi mehhaanik saab päewas 308 senti. Lapsed, kes
kümne-aastaselt alates töötawad wabrikus, teeni-
wad 10—12-tunnilisel tööpäewal umbes 15 senti.
Läänemaad isegi parimail aastail enne maailma-
jõda wedasid wälja oma kaupju ja wabrikusaa-
dusi ainult 10—25%, kuid Jaapan on tõstnud
oma wäljaveo 60%-le ja saadud äritulu wõimal-
dab maksta 12—15% dividende oma osanikele.
Nende „kümneaastane wäljaveoplaan“ näeb ette
üldist pealetungi maailmaturgudele äärmiselt ma-
dalate hindadega, millele teised maad ei juuda was-
tu teista. Jaapani kaubandus on arwatud kogu

Aσίας, mitmel pool Euroopas, Põhja- ja Lõuna-
Ameerikas, Aafrikas ja isegi merejaartel.

Ka poliitiliselt Jaapan ajab sama imperialist-
likku poliitikat. Keegi Euroopa diplomaat Londo-
nis awaldab, mis ta kuulis jutuwajamisel ühelt Jaap-
pani walitsuse esindajalt, kuna wiimane seletas
Jaapani plaanist, mille teostamine nõudwat küm-
neid aastaid. Programmi teostatawat astmete kaupa.

„Esimene aste on juba (1907. a.) wiidud läbi;
see seisis Korea omandamises ja Ida-Aasia Wene-
maast lahutamises. Teine aste oli 1921. aastal,
mil tõrjusime Sakamaa Ida-Aasiast, mõites taga-
ji Riiauhjhou. Kolmandat astet elame üle praegu, ja
see on Mandshukuo kindlustamine. Jääb weel kolm
astet: Wenemaa, Hollandi ja Inglise-
maade tõrjumine Aasiast, otjustaw heitlus Ameerikaga Waiife ookeani
pärast ja wiimaks kogu Aasia ühendamine üksmeel-
ses poliitikas Euroopa ja Ameerika wastu Jaapa-
ni juhtimisel.“
(„The Living Age“)

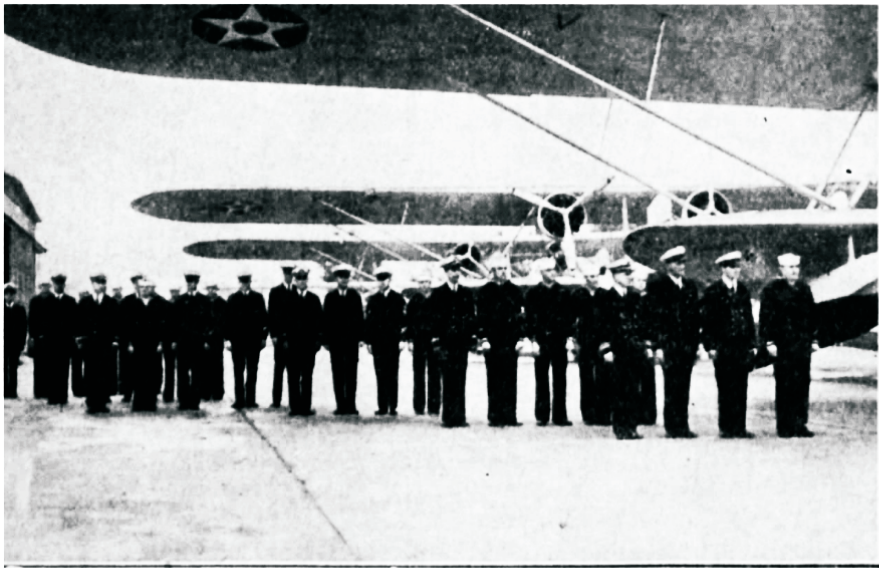
Saal pool kus kõlab hüüdsõna: „Aasia aasia-
lastele“, seal taga seisab Jaapan. Jaapan on
tänapäew walmis Hiinaga kokku leppima ja Hiina
kindralid soowivad üksmeelt Jaapaniga. See soow
ühenduse ja koostöö järele Jaapani ja Hiina wahel
ei sijaalda küll juuremat soowi kui et jaawutada
maksmus ja kuuljus kollasele rassile. Tulewikus
ei tehta enam Ida-Aasia poliitilisi otjusi konwerent-
sidel, millest Euroopa juurriigid osa wõtawad.
Kauge-Idas on tänapäew juur huwi Aasia kollaste
rahwaste liidu wastu. Eesmärk ilma küsimata



Jaapani eksport.
Jaapan, „tõuswa
päitefe maa“, wal-
lutab maailmatu-
rud.

**Mandshukuo
teiser Pu-Ni.**





Tulewikufõda on õhus.

Lennut — tohutatavaim relv. Pildil Ameerika esadrill.

on: Kollaste võimude poliitilise ja majandusliku bloki moodustamine Jaapani juhtimisel.

Aasia, sajandite kestel Euroopast valitsetav maa, loodab enese peale ja pöördub Euroopast. Euroopal, mis jeesmiselt lõhenenud ja purunenud, jääb ainult jõuetult oodata, millise edaspidise arengu omab Aasia rahvaste ajalugu.

Kui Jaapani imperialism Ida-Aasias saab laiemat võimupiiri enda kätte, siis on Euroopa riikide ajumaad hädaohus. Juba 1905. aastal võitis Jaapan Euroopa juurvõimu, Venemaa, ja maailmasõjaga jäi Euroopa mõju Kauge-Idas veel enam tahaplaanile. Ajalugu areneb Aasias võimjate sammudega — eesmärgile. Seesmine lõhe Hiinas, Briti valitsemise vapustused Indias, iheisvõimustatus Filippiini saartel pakuvad Jaapanile erakorralisi võimalusi. Hollandi-India piirab ülevõimu alt wabaneda. On selgesti näha, et Jaapan hiigla wiisadusega kasutab ära maailma olukorra, ja ta oskab maailmapoliitilised wahetorrad kujundada enda kasuks.

Pärast maailmasõda asutasid nii võitjad kui võidetud Euroopa riigid koos Rahvasteliidu, et tulevikus kindlustada rahu ühiseil põhinõtteil. Negamööda ühinesid Genfi Rahvasteliiduga ka riigid väljaspool Euroopat, muuseas ka Kauge-Ida riigid. Jaapani sõjaka tegewuse tõttu oli Rahvasteliidul esimene võimalus oma elujõudu järele proovida. Selles tuleproovis ilmus, mis ta dieti on, nimelt võimupoliitiline tegur üffikute riikide kättes, et Versailles' rahulepingust framplikult finni hoida keskjõudude kahjuks. Kaugemale ei ulata tema jõud, sest Jaapan ei laje end juhtida. Ta esindus lahkus Genfist ja astus välja Rahvasteliidust. Kuigi Rahvasteliit on Jaapani teguwiihi Mandshuurias hukka mõistnud, ei laje wiimane end segada sõjalisel edasitungil. Oleks wägaagi hädaohklik Rahvasteliidu pakti 16. artiklit Jaapani kohta maksma panna. Millega lõpeks see,

kui Jaapanit jeda karistust — ühetajane sõjaline warustus kõigil Rahvasteliidu riikidel, samuti rahanduse ja majanduse kitsendus — kandma sundida? Euroopa oleks hädaohus. Euroopa riigid ei saa unustada, et Jaapan on wiimase neljakümne aasta kestes võitnud kolm sõda ja sijemiselt on jäänud igasugustest revolutsioonivapustustest puutumata. Nii kardab wiimati iga riik, kõigepealt Inglismaa ja Prantsusmaa oma poliitiliste ja majanduslike huwidega, puutuda jeda Aasia jaareriiki.

Seega Jaapanil on maailmapoliitikas juur võim. Talle on pääsenud walla teed, nagu prohvetikuulutus ennustanud. See olukord kibutab teda veel suuremale võimuharantisele. See muidugi tõmbab kogu maailma pöörasesse sõjakeeru.

Praegu on Jaapanil wäga teraw wahetord Nõukogude-Wenega. Jaapan ilmselt piirab välja kutsuda sõda ja toimib sel eesmärgil wäginwallategusid. Seni on Wene veel kannatanud. Euroopa riigid valmistuwad Wenemaad toetama. Sõjahädaohuga arwestatakse juba wäga tõsiselt. Olame, näeme, kui kaua kestab veel rahu.

Prohvetikuulutused näiwad seni olewat tõdenenud. Tulewasteks jündmusteks on ennustatud juurt rasijõda. „Saagu rahwas üles äratatud ja mingi üles Josefeti orgu (Armageddoni), sest jeal ma tahan kohut mõista kõige rahwa peale.“ Joel 4, 9—12. See saab olema juur Jumala kohus maailmale. Nagu wanasti on häwinud kultuurid, nii võib häwineda ka praegune kultuur ühes rahwaga. Häwitusbabinõud on jelleks küllalt mõimjad, ja pealegi kui rahwad tõmbawad enda peale Jumala nuhtluse. Sellele nuhtlusele järgneb kõige lõpp ning uue aja ja maa algus.



Euroopa-Aasia laart.

Armageddon, ennustatav tulewitu maailmasõja teispunkt.

Koloss fawistel jalgadel.

Kuidas on kujunenud ajalugu.

E. Ney.

Saksamaa viimase rahvahäälsete tulemuhi hinnates ja tema tulewiku wäljawaateid analüüses, rüdes üks ajaleht nimetab Hitleri walitfufega Saksamaad — „kolossiks fawistel jalgadel“. See wäljendusmõiste on laenatud kaugeft minewikufst. Sel on palju fägawam tähendus, kui et jeda tarwitada ainult Saksamaa kohta. Nüba 2500 aastat tagasi kujutati kolossi (hiigelfuju) fawistel jal-



gadel, millise fümbooli tähenduse mõistmine on meie ajal tähtsam kui kunagi warem. Me elame praegu fuurte fündmuste keerises. Riikide ja rahwaste peres, samuti feltsfondlikus elus fänniwad fuured ja fiired muudatused. Peaaegu kõiki huwitab küsimus: Kuhu me wälja jõuame? Millega see kõik lõpeb? Usjata otfitakse wastufst neile küsimustele; asjata püütakse fergitada tulewifuloori. Kuid on leida huwitawaid asju ja teateid minewikufst, mis heidawad walguft ajaloo fäigule ja rahwaste tulewiku faatusele. Na need teated on hämmastawalt selged ning ufutawad.

Imeline fuju.

Taanieli raamatu teises peatükis räägitakse meile ühest imelisest unenäofst, mida nägi wägew Babiloonia kuningas Nebufadnetjar 603. aastal e. str. Kuningas oli unenäofst wapustatud. Üles ärkaates oli see fiiski unnenud. Ta fuufus kofku riigi fuufstimehed, tähetundjad, laufufjad ja targad, et need teatafsid talle unenäo ja selle tähenduse. Kuid need, oma fuulfuje ja arwu peale waatamata, olid jõuetud jeda tegema. Seni olid nad jõudnud kuningat weenda oma wõimetes, mille tõttu wiimane oli neift fuures arwamiises. Nüüd, nähes nende teadmatufst ja faamatufst, ta jai wihafeks ja käfks neid kui ilmaaegseid riigiraharaiskajaid hufata ja nende waranduse häwitada. See käf pidi fiirelt täidetama.

Sel ajal kaswatati kuninglikus kofjas kuningateenistufeks nelja heebrea jõofst noormeest, kes olid wangidena faafa toodud Nuudamaalt. Need olid Taaniel ja tema kolm jõpra. Nad polnud teiste tarkadega kuningate ette wiidud. Nähtawasti ei arwestatud nende tarkufjega ega tahtunud nendega jagada oodatawat taju. Kuna kästi tappa kõik targad, fiis ootas ta Taanieli ühes tema jõpradega samane faatus.

Kui Taanielile tehti teatawaks kuningate kofutaw otfus ja asjaolu, mis selle põhjustanud, fiis palus ta endale kuningalt natuke aega, et ta wõiks fiis kuningale teada anda, mis unenägu pidi tähendama. Ta ruttas oma jõpradega palwele kõige wägewama Numala ette. Siis ilmutati Taanielile

Koloss (hiigelfuju) fawistel jalgadel, maailmaajaloo kujutufes.

see salajane asi õiges nägemuses. Seepeale ta palus ennast wiia kuningaga ette, et saaks ära rääkida unenäo ja selle tähenduse. Kõik au Jumalale andes, kes talle unenäo ilmutanud, Taaniel teatas unenäo kohta järgmist:

„Sinu sees, oh kuningas, tõusid sulle mõtted üles sinu woodi peal, mis ehk pärast sedafinaist aega pidi sündima; ja see, kes salajasi asju ilmutab, on sulle teada annud, mis peab sündima... Sina kuningas nägid, ja waata, seal oli üks suur kuju, seesinane kuju oli suur, ja tema au selgus oli väga kallid; see seisis ju kohal ja oli hirmus pealt näha.

„Kuju pea oli heast kullast, tema rinnad ja ta käsiwarred olid hõbedast, tema kõht ja ta puusad olid wasest, tema jääd olid rauast, tema jalad olid muiist rauast, muiist sawist.

„Sa nägid, seni kui üks kivi ennast maha laskis, ei mitte kätega, ja lõi kuju tema jalgade peale, mis rauast ja sawist olid ja peffis neid rujuks katti. Siis peffis rujuks ühtlasi raud, sawi, wass hõbe ja kuld ja said ära nõnda kui põrm suwise peffanduse põranda pealt, ja tuul wiis neid ära ja neile ei leitud ühtegi paika; aga kivi, mis kuju maha lõi, sai suureks mäeks ja täitis kõik maailma.“

Kuningal olid peas mõtted, nagu need walitsetajatel ja riigimeestel sageli tõusewad: Mis saab tema riigist edaspidi ja misjulguseks kujuneb maailma ajalugu tulewikus. Jumal tahtis anda wastuse sellele küsimusele mitte üksi Nebukadnetjarile, waid kõikidele inimestele ja walitsetajatele, kes otiiwad endale tarkust, nagu Taaniel, elawalt Jumalalt. Selles unenäos ta tahtis ilmutada riikide käckäigu ja terve maailma saatuse. Selleks siis ka see omapärane ilmutus unenäos.

Unes nähtud suur mehetaoline kuju awaldas wõimsa mulje nägijale. Kuju koosneb mitmesugustest metallidest ja ainetest, mis erinewad üksteisest oma wäärtuses ja tugewuses. Ülalpool on kallimad, allpool tugewamad metallid. Kõige wäärustetum ja nõrgem osa on jalapöiad künne warbaga. Kuldsele peale järqneb hõbedane rind ja käsiwarred; sellele wasest kõht ja puusad; jääd on rauast, jalapöiad aga rauaga segatud sawist. Kõige imelikum osa nägemusest on see, et üks kivi, mis pole ka inimeste kätega kufutatud, langeb sawist warwastele ja terve kuju wariseb rujuhunnikuks ja kantakse tuulest laiali, nii et kujust ei jää wähi-matti osa järele. Kivi aga saab suureks mäeks ja täidab terve maailma. Tõesti imelik unenägu. Kuna see on näidatud Jumalast, ja seda kabele iifkule, siis peab sel olema ka suur tähendus. Selle tähenduse seletamisele asub nüüd Taaniel.

„Kuldse ajajärgu kuldne linn“.

„Sina, kuningas, oled kuningate kuningas; sulle on taewa Jumal annud kuningriigi, wae ja rammu ja au. Ja kõigis paigus, kus inimesed ela-

wad, on tema lojused wälja peal ja linnud, mis taewa all, su kätte annud ja sind pannud walitsetama nende kõikide üle. Sina oled pea, mis kullast.“

Babiloonia oli oma ajastu wägewam ja rikkam riik. Nebukadnetjar tõstis oma riigi wäliste wõitudega, sõjemiste riiklike korraldustega ja oma pealinna lufjuslikult ehitamisega teistest riikidest kõrgemale. Babiloonia suurimaks õitseajaks võib lugeda aastad 606—538 e. Kr. Prohmet Jesaja nimetab teda „kuningriikide ehteks“ ja „Kaldeea rahwa kõrkuse iluks.“ Kuulus ajaloolane Herodod iseloomustab jeda ajajärku ja linna: „Kuldse ajajärgu kuldne linn.“ Edasi ta kirjeldab linna järgnewalt: „Linn ise asub ruumikal tasandikul ja moodustab täieliku nelinurga ning annab wälja igaist küljest sada kaksikümme staadiumi (umbes 15 miili); neid staadiume on ringmööduks nelisada kaheksakümme. Niijulgune on Paabeli linna suurus. Ta on ehitatud jellijelt, et ületab kõik meile tuntud linnad. Teda ümbritseb sügaw, lai wallitracaw, mis täidetud weega; müür on wiiskümme kuninglikku küünart lai ja kaksjada küünart kõrge (ent kuninglik küünar on harilikult kolme kõrge wõrra laiem).

„Walli kõrgusel ja selle ääre olid ehitatud efi-külgedega wastastikku ühefordsed majad, ja nende wahete jäeti ruum, et wõis ümber pöörduda neljahobuse-wankril. Wüüris oli ümberringi sada warawat, kõik wasest, samuti ka postid ja riivid...“

„See wäline müür on peafaitse, aga teine on seespool, kuigi kitsam, siiski mitte palju nõrgem. Linnas iga jaoskonna keskele on püstitatud kindlustatud ehitused; ühes neis asub wasskete warawatega ja tugewasti kindlustatud ruumikas kuninglik palee (lojs).“ Herod. raam. 1., 178—183.

On kirjeldatud suurtest templiehitustest, wägewatest kindlustustest, Ischtari warawateist, protsessiooni-tänawast, Marduki tornist, terrass-ehitustest, mis 125 mtr. kõrged ja jama laiad ja kus peal olid n. n. „rippuwad aiad“, weewärgist, sildadest üle Eufrati jõe ja Beli templist, milles ajus 40 jala kõrgune kuldne kuju. Babilooniat pealinna Paabeliga wõis õigusega wõrrelda kuldse peaga. Ta näis ajastul, kus puudusid lõhkeained ja kaurid, wõidetamatuna. Seda uskusi ka Babiloonia walitsetjad. Issand aga kuulutas ette ta languse ja teatas isegi selle läbi see pidi sündima.

„Halwem kuningriik“.

„Sa sinu järele tõuseb teine kuningriik, mis halwem sind.“ Kes on see teine halwem kuningriik, kes pidi heitma wõimsa Babiloonia oma alla? Kuuskümme aastat enne Babiloonia riigi langust kuulutas prohmet Jeremia: „Tehte nooled haljaks, wõtke rohkesti kilpe, Jehoowa on äratanud Meeda kuningate waimu, sest tema mõte on Paabeli wastu, jeda ära rikkuda; sest see on Jehoowa kättemaksmine tema templi pärast.“ Jer.

51, 11. Prohvet Jesaja läbi teatab Jumal ligi jada kahesajakümne aastat enne jündmuse täitumist, et ta tahab Paabeli vastu Meeda rahwa äratada ja jeda ümber lüüa nagu Soodoma ja Gomorra. Isegi nimetatakse Noorese nimi, kelle läbi see teostatakse. (Jesaja 13, 17; 45, 1.) Suur on see jumalik walgus, mis peitub prohvetlikus sõnas!

Alalugu tõendab, et prohvetlikud ennustused täitusid täpselt. Meeda-Pärsia sõjaväed wallutasid 538. aastal e. Kr. wõidetamatuks peetud Paabeli linna ja jellega ühes andsid jurmahoobi kuulsale riigile. Alal, kui waenlase wäed piirasid linna, pidutseti kuninglikus kajas. Tunti ennast täielikult julgena. Noores, Meeda-Pärsia wägede juht, teostas seda nõuga, mida ta ei jaksanud jõuga. Ta juhtis Eufraati jõe wee, mis woolas läbi linna, kanalide kaudu teijale ja mööda poolkuuwa jõefangi tungis tema walitud sõdurite hull linna. Kerge oli linnas ära wõita ettewalmistamata sõjawägi ja joobnud pidulised. Samal ööl tapeti Babiloonia kuningas Belshatjar. Seda tõendawad ajalugu ja wäljakaewamised.

Meeda-Pärsia riik tõusis Paabeli wõitmisejaga, nagu Jumal jeda imenäos teatas, maailmawalitsejaks. Nagu kujuk oli kaks kätt, nii koosnes see riik kahest — Meeda ja Pärsia — riigist. Seda riiki wõrreldakse hõbedaga. Ta walitjes Ahasweeruse ajal saja kahesümne seitsme riigi üle, Indiasst Mooraamani. Peagi tuli ilmsiks jelles huures riigis sisetamine nõrkus. Talle antakse aga häwitaw hoop tähtsusetu wälise waenlase poolt.

Wastne riik.

Meeda-Pärsia ei jää maailmariigiks. Taaniel seletab edasi: „Sa kolmas kuningriik, mis wägest, peab kõige maa üle walitsema.“ Selle kolmanda wastse riigi kohta kirjutab Adam Clarke Taanieli 2. peatüki seletusena, et see on „Makedonia wõi Kreeka riik, mis ajutati Aleksander Suure poolt. Ta heitis enda alla Kreeka, tungis Aasiasse, wõttis ära Tiiruse, wallutas Egiptuse ja wõitis ära Taarius Rodomannuse Arabella juures 2. okt. 331. a. e. Kr. ja jellega lõpetas Pärsia kuningriigi. Ta ületas Kaukaasuse, heitis alla Süriaania ja tungis Indias kuni Gangeseni. Wallutas kõik maad Adria merest kuni Gangeseni. Ta suri 323 a. e. Kr.“

Kreeka astus kolmanda maailmariigina maailma näitelawale. Ka tema iga ei pidanud wäga kaua kestma. Aleksander Suur suri noorelt, enne kui ta jõudis sisetamiselt kindlustada ja korraldada äsjawõidetud hiigleriiki. Pärast tema surma jagati riik tema nelja kindrali wahel. Siljem tülid kehtsid edasi tekkinud riikide wahel kuni filmapiirile ilmus neljas ja kõigewägewam riik, keda nägemuses näidatakse raudsete reite ja säärtede all.

Raudne Room.

„Sa neljas kuningriik peab olema nii tugew kui raud; seepärast, et raud kõik puruks pekjab ja wäheks teeb, nõnda peab see, otsegu raud, mis kõik asjad pihuks lööb, rusiks peksuma ja pihuks lööma. Wäga tabawalt iseloomustab raud neljandat kuningriiki. Rooma ajaloolane Gibbon tähendab jelle kohta:

„Kulla, hõbeda ja wäse kujusid, millega kujutati rahwaid wõi nende kuningaid, purustati järk-järgult Rooma raudse aimuwalitjuse poolt.“ — Gibbon's Rome, ptk. 38, par. 43. Room löi pihuks ja heitis oma alla teised riigid, nagu jeda kuulutas prohwetlik ennustus. Nagu raud on tugewam teiste metallidest, nii oli Rooma riik wägewam, kui teised riigid enne teda. Ta walitjes Rheiniist Araabiani ja Atlandist Kesk-Aasiiani. Maa-teadlane Strabo, kes elas keiser Tiberiuse aegu, ütleb: „Roomlased ületasid wõimult kõik teised walitsejad, kelledest meil teated olemas.“ „Geography, 17. raam., 3. ptk. Rooma walitjuse all sündis ka Kristus. Nii kaugele ulatas tol ajal tema wõim, et Luukas oma teises peatükis esimeses jalmis kirjutab: „Aga see sündis neil päewil, et sõna keiser Augustusest wälja läks, et kõik maailm pidi üles kirjutatud jaama.“ See näitab, et Rooma peeti kõige maailma walitsejaks. Ta oli jeda ka tegelikult. Kõik teised suuremad ja wähemad riigid ta heitis oma alla, kuni ta 161 aastat e. Kr. ennast wõdis õigusega lugeda suurimaks maailma aimuwalitsejaks. Rooma wõim tundus murdamatu. Polnud ühtki teist suurt riiki, kes oleks wõinud tema wastasena ja wõitjana tulla küsimuse alla. Kuid ennustus seisis kindlalt ja ootas täitumist. Muudatus pidi tulema Rooma riigist, sest raudsetele säärtede järgnesid jalapöiad.

Lõhkiöödud kuningriik.

„Et sa oled näinud jalad ja warbad muist potiseja sawist ja muist rauast olewat, on see: see peab üks lõhkiöödud kuningriik olema, aga raua tugewus on seal sees; nõnda kui sa oled näinud rauda fitte sawiga segatud olewat. Et jalgade warbad olid muist rauast ja muist sawist, on see: teine osa kuningriigist peab tugew olema, ja teine osa peab rabe olema. Et sa oled näinud rauda fitte sawiga segatud olewat, on see: nemad segawad end inimese seemnega, kosides; aga nemad ei jää mitte teine teise külge kinni, otsegu raud ei anna ennast segada sawiga.“

Sädaoht suurele Rooma riigile ei tõusnud mitte mõne wägewa kultuurriigi poolt, waid teda hakkasid ähwardama alatised kallaletungid kolmandal, neljandal ja wiendal sajandil meifikute rahwaste poolt. Rooma riik nõrgenes sisetamiselt parteitülide, lufjusliku ja priiskawa elu, orjapidamise, ülemuse ahnuse ja paljudest rahwustest koosnewa ela-

nikkude eluliste huvide erinewuse tõttu jedawõrd, et ta kaotas ka wälise jõu waenlastele wastupanuks. Rahwaste rändamise läbi põhjast ja kirdest pandi liikuma metsikud rahwad, kes alataja tungisid kalalale wägemale maailmariigile.

Sädaohtlikumad neist olid hunnid, gootlased, wandaalid, longobardid jne. Wiendal sajandil tehti lõpp Lääne-Rooma riigile (476). Ta jaotati teiste germaani tõugu rahwaste wahel. Tekkisid uued riigid, kelledest kujunesid tänapäewased Lääne-Euroopa riigid. Neid nimetab Pühakiri jawisteks- rauasteks riikideks. Rooma kummetest, korraldustest, õigusest, seadustest ja isegi keelest on jäilinud tänaseni nende riikide konstruktsioonis. Sieti ütleb Luther selle kohta „Otsigu inimese lehal warbad jagunewad, kuid siiski jalast wälja kaswawad ja jala külge kuuluwad, nii on Rooma riik jagunenud, kuna temast on tulnud Hispaania, Prantsusmaa, Inglise- ja teised mitmed osad... Siiski on jäänud neisie raua laad: jäilinud on tema seisused, ametid, õigused ja seadused, nagu see on olnud eelmistel aegadel.“ „Weisag“ lht. 52.

Unenäos näidati, et tehakse üritusi lõhestatud riikide ühendamiseks, mis aga ei anna tagajärgi. „Nad ei jää mitte üksteise külge kinni, otsegu raud ei anna enmast segada sawiga.“ Teiste sõnadega: Ei tule enam aega, kus tekkis Euroopa ühendriik. Selle ennustuse tähistamise jummas on tehtud 1400 aasta jookkul küll katseid ja üritusi, kuid need on aga ebaõnnestunud.

Karl Suur, Karl V, Louis XIV, Napoleon ja teised piüüdisid kokku koguda Rooma riigi osasid, kuid need katsed nurjusid. Übielustidemete läbi mitmesuguste walitsewate suguwõsade wahel taheti ühendada riike. Peaaegu kõik Euroopa riikide walitsejate perekonnad olid üksteisega sugulasõidemetes. Ent see asjaolu ei takistanud kohutawa maailmasõja tekkimist. Pärast sõda Euroopa on weel enam lõhenenud ja killunenud.

Wiimastel aastatel agiteeritakse Euroopa ühendriigi ideid. Selle liikumise eesotsjas seisab energiline ungari krahw Coudenhove-Kalergi. Suuresti toetas Pan-Euroopa mõtet kadunud Prantsuse riigimees Aristide Briand. Siljuti weel pööras Coudenhove-Kalergi tõsi üleskutsega maailma poole, näidates, et Euroopa seisab oma wastastikus mõitluses hukatuskuristikku äärel. Minuke pääsetee sellest meeleheitlikust seisukorrast oleks Euroopa ühinemine — Pan-Euroopaks. Rahjuks, jääwad need ilusad sõnad ja hoiatused ainult hüüdjaks hääleks kõrwes. Ei Rahwasteliit ega wastastikused lepingud aita leida ühist keelt ja arusaamist lõhkilöödud Euroopa riikide wahel. Kui õige ja usutaw on küll Sumala sõna: „Nad ei jää üksteise külge!“

Euroopa ja sellega ka maailma edaspidine kurb saatus peitub prohmeti sõnades „sawist“ ja

„lõhkilöödud“. Sawist jalad ja warbad ei jaska kaua enesel kanda maailma hügelkaju. Sawi on kõige nõrgem osa kolossil. Sellega tahetakse näidata nõrkust ja pragunemist Euroopa ajaloos. Warem wõi hiljem peab tulema katastroof.

Euroopa on lõhki kärjstatud ja alatijes tiilis. Sõdade ja wastastikuse majandusliku mõistluse läbi ta on werest ja üdist tühjaks jäämas. Mis ootab teda ees? Nägemus ei lõpe siin. Tähtiam osa järgneb weel.

Kiwi langeb!

„Aga sa nägid, jenni kui üks kiwi enmast maha laskis, ei mitte kättega ja löi kaju tema jalgade peale, mis rauast ja sawist olid ja pekis neid rujuks katti“. „Aga kiwi, mis kaju maha löi, sai suureks mäeks ja täitis kõik maailma.“ „Aga nende kuningate päewil mõtab taewa Sumal ühe kuningriigi üles ehitada, mis ei pea saama ära rikunud ei igawesti; ja see kuningriik ei pea mitte teise rahwa kätte saama; see peab pihuks lööma ja ära lõpetama kõik kuningriigid, aga ise jääb ta igawesti seisma.“

Mis on see kiwi ja kelle kuningriik on see, mis kõik teised häwitab ja ise igawesti seisma jääb? Wastus on selge. Nende riikide s. o. praeguste riikide päewil taewa Sumal mõtab ühe kuningriigi üles ehitada. Selle riigi ülesseadmist näeb Ilmutuse raamatu kirjutaja täitawat ja ta kirjutab: „Ja seitsmes ingel ajas pasunat ja suured hääled sündisid taewas, need ütlesid: Maailma kuningriigid on meie Issanda ja tema Kristuse pärralt saanud, ja tema peab kui kuningas walitsema igawesti igaweseks ajaks. Ilmut. 11, 15. See on Kristuse õiguseriik, mille ta tahab oma jälletulekul nähtawalt üles seada. Inimese kaju, kuigi pealt näha wägew, on inimeste riikide sümbool. Kiwi on piisaw, tugew — Sumala riigi sümbool. See häwitab inimeste kätetöö ja jääb seisma igawesti.“

Tummuseid on küllalt olemas, mis näitawad, et kaju on kõikumamas ja jalad purunemas. Warsti langeb kiwi. Kristus tuleb. Rahe tuhanda wiiejaja aasta jookkul on kõik täpselt täitunud, mis Nebukadnetsari nägemuses ette kuulutatud. Wärmine rumalus oleks kahelda, et wiinne lõpposa ei täitu. Selleks on see üles märgitud, et me näeksimme, kuidas keegi wägewam walitseb riikide üle ja oma tahtmise kord täielikult maksma paneb. Selle tõsi- asja teadmine peab ka meis süwendama igatsuse, saada tulewase õiguseriigi alamateks. Et kord elada riigis, kus õigus ja tõde walitsewad, jelleks peame neid põhimõtteid hindama ja juba nüüd oma isiklikus elus läbi elama. Kui taewariik on meie siidames, siis mõime julgelt ja rõõmsalt wastu minna peatjele maailmatabawale katastroofile.

Kodukoldele

Mammon.

Aprillikuu päike oli vajunud filmapiiri taha ning pimedus kattis väikest küla ja siin-seal vilkufid tuled, kui Jaan põkjuval jüdamel astus koduküla pinnale. Esmimeses talus elas tema noorepõlve parim sõber Hendrik. Ta läks ja koputas. Milline rõõmus jällenägemine pärast kauaaegset lahusolekut... Surnu, nagu temast juba arwati, tuli tagasi. Hendrik oma perekonnaga korraldas rõõmsa vastuvõtu oma kadunud sõbrale.

Jaan jutustas, kuidas ta ühes kaaslastega langes starpaatidel wangi ja jaadeti Austria siemaale. Mitmed aastad ta on pidanud kannatama juurt puudust. Viimaks oma edasipüüdliku ja ausa iseloomu tõttu ta mõitis ülewaatajate usalduse, sai parema koha ja mõis endale midagi teenida. Mõne aastaga tal oli kogutud ilus summade. Ta oleks mõinud seal kogu oma elu mureta mööda jaata, kuid igatsus kodumaa ja wanemate järgi oli juur. Seepärast võimaluse awanemisel ta jõitis koju. Milline rõõm — tema wanemad elawad weel...

Ta ei peatunud kaua, waid tõttas wanemate juure. Kartes, et sellisest ootamatust jällenägemisest võib juhtuda wanadele halba, ta otjastas minna neile tundmatuna ja alles hommikul pika-peale ennaft tutwustada. Kiirel jammul ta tõttas mööda külatänawat wanemate maja poole. Mida ligemale ta jõudis, jeda kiiremini astusid jalad. Rõõmu pärast ennaft unustades wabel jooksis. Warsti jõudis kungule, kus asetjes ta kodumajake. Nõrk walgus paistis läbi akna. Nad weel ei maga! Milline rõõm... Ta jüda tufjus kiiresti...

Mitmefordse koputamise järele awatakse uks. Wana emake, hoides wärisewas käes lambikest, küsib — mis tarwis? Sõbraliku palwe peale, anda öökorter, ta sai terawa wastuse: „Meil ei ole ruumi hulkuritele, kes tulewad öösi ja külitawad inimesi!“ Alles pika palwe ja hea taju lubamise peale kuulduis seespoolt mehe hääl: „Tulge sisse!“

Wärisedes rõõmu pärast Jaan astus tuppa, kus ta oli jaatnud mööda oma lapsepõlwe ja noorusaja. Wanakesed imestafid sooja käepigistuse ja usalduse üle, mis tundmatu neile awaldas. Jaan hoidis end juuri waewu tagasi, et mitte wanakesi kaelustada ja ütelda, kes ta on.

Mida enam ta waatles oma nõrka ema, jeda kindlamini ta weendus, et on hädaohtlik end koha tunda anda. Ta liiffas selle edasi hommikuks.

Sel ajal, kui ema kattis lauda, tines kausi küllma piima ja tüki kuivanud leiba, Jaan mõttis wäikeste kotikeste põuest ning näitas, et tal on raha neile tajuda öökorteri ja toidu eest.

Talle näidati pime esik, kus ta pidi saama puhata. Wäsimuna teekonnast ta uinus warsti. Unes ta näeb wanemaid ja endist elukohata...

Kotike rahaga unnes tuppa lauale. Wanakesed hakkafid uudishimulikult jeda waatlema. Kas kuld? Wärisewate kätega nad harutafid koti lahti ja lugesid. Ohned filmad wälfufid. Sing jäi kinni. Mii palju raha!

„Wõtame selle endale,“ jostistas wanaeit kähijewal hääl, „ta kindlasti ei tea, kui palju tal on, ja tõendada ka ei saa!“

„Rumalus!“ karjus wanamees tighedalt. „Wõtame selle kõik, see mõdras tuli öösi, keegi pole näinud ega tunne teda.“

Tasa awatakse uks. Nõrk walgus heidab ahmaseid kiiri pimedas esikus ja walgustab magaja nägu. Jaan hingab sügawalt. Ta magab raskesti, näeb und...

Siia langetab timufakäe...

Kaotatakse jäljed. Siia taga woolawas jões poeg leiab puhkepaiga. Keegi ei näinud... Dö oli pime. Umberringi surmawaietus...

Tõusis kewadine päike kuldjes säras. Linnud jiristafid. Põld ootas tugewaid hooljaid käsi...

Majakeses kungul oli kõik wait. Päike tõusis kõrgemale. Koputati uksele. Oli Hendrik oma naisega.

„Kas Jaan on läinud juba põllule? Me rõõmustame jüdamest teiega, — teie poeg, keda peeti kadunuks, tuli tagasi! Kus ta nüüd ise on?“

„Kuidas?.. Kes?..“

„Jaan! Jaan tuli ju eile kodu!“

Sirmus ahastus. Meeleheites ema jookseb oma poja juure — woogudesse... Ka isa kufutab end samasse...

Kingumajakeses on waiune, täiesti waiune... Siia taga julisewad ja wahutawad weed... Siia headus ja ema armastus on langenud mammona ohwriks...

„Rahaahnus on kõikide kurjade asjade juur, mida mõningad on püüdnud... ja on iseennast mitme waluga läbi pistnud.“

Laste nurk



Kerjus päästis Hansu.

Geslinna tänava nurgal seisjis päevad läbi wana kerjus. Lapsed, nagu jageli on, tegid tema arwel nalja.

Temal polnud kedagi, kes ta eest oleks hoolitsemud, seepärast oli tema kuub räbal ja narmendaw ning müttis augud.

Criti ülemeelne oli wäike Hans, kes elas jama tänawas, iluśas, aiaga ümbritsetud majas. „Wana muštlane!“ hüüdis ta juba kaugelt. Ta õpetas ka teisi lapsi tegema jama. Nad jookšid naerdes ta järele ning püüdisid walmistada kerjusele meelehärma.

Wahel juhtus mööduma kellegi ema, kes siis selgitas oma Piisikejale wõi Peetrikejale wiisakujeta ülespidamist, kuid Hansu ema ei juhtunud jeda kunagi nägema.

Ühel päewal hakati parandama maa-alust torustikku. Töölised kaewasid tänavale sügawa augu, et riket üles otsida ja parandada. Widesiwus, kui töölised olid juba läinud õhtule, Hans jookšis weel jeda kohta vaatama. See oli talle huwitaw, et keš tänawat haigutas wastu suur, sügaw auk ja talle tuli ette, nagu liigussid seal sees lõwid ning tiigrid saaki waritsedes. Silmitšedes auku, ta ei märganudki, et jalgealune hakkas libisema ja nii langeski sisse. Toibudes kuffumisešt, ta hakkas tundma õudušt.

Wast niüid alles meelestus Hansule, et sel hetkel, kui ta oli augu weerel, polnud läheduses aimuštki hinge. Ahastus oli suur. Ta katsus waljusti hüüda, kuid märkas kohe, et hääl summutatuna kajab wastu ja waewalt auguüüšt kaugeemale kostab. Siis ta hakkas loopima kiwe üles, lootes, et ülal keegi peab nägema ning selle järele taipama, et keegi wiibib all augus õnnetušešt.

Beefohin maa-aluses torustikus muutus ifka õudsemaks ja ahwardawamaks. Kui niüid äffi mõni neiš torudešt lõhkeš, siis on mul šün fiilm hand!... Tal tuli meele, et nii mõnigi kord ta on

olnud paha poišs, ja ta ei joominud šurra enne kui kõiš jälle heaks tehtud.

Ta loopis ühtelugu kiwe üles. Seal hüüdis äffi nõrk hääl ülalt auguweerelt: „Mas keegi on augus?“ — „Ša! Ma kuffusin kogemata alla, palun, aidake mind wälja!“

Ta kuulis, kuidas keegi ülal toimetas. Lõpuks nägi, kuidas redelit hakatakse lastma alla. Šallegi kostis hääl ülalt: „Šoia eest, et ša redeliš ei saaks hoobi!“ Hansule tundus, nagu oleks tulnud ingel temale appi. Kui redel oli põhjas, ta ronis kiirešti wälja.

Šnnelik oma pääsmisešt, ta tahtis langeda oma pääštjale kaela. Kuid keda nägi ta enda ees? Wana kerjušt, keda ta oli alati irwitanud! Šralt waatas ta wanamehele otša, kuid kerjus tõmbas poiši oma rinnale, šilus pead ja ütles: „Poišs, täna Šumalat, et ta šaatis mind jušt šit mööda minema, šešt pika õö jookšul ša olešsid wõinud lämbuda ja fiilmada.“

Hansul oli piinlik, et wana oli ta wastu nii hea. Šahe käega ta haaras kerjuse karedašt käešt finni, šurus jeda ja ütles läbi pišarate: „Šaa, ma olen teile walu teinud, šešt me olene olnud pahad. Šas te wõite mulle andeks anda?“ Kerjus naeratas ning Hansule näis, nagu šaratsid tema šiniseš fiilmad kui kaks tähte ta poole alla. „Tulewikus ša ei tee jeda enam,“ ütles ta Hansule, kes jookšis seepeale kiirešti koju.

Šodus Hans jutustas oma heale emale kogu loo. Šärgnišel hommikul ema wõttis ta käešwale ja läks täwananurgale, kus seisjis kerjus. Ta tõi temale terwed riided ja kinkis weel kaks-kümmend krooni, millišš šummat wana kerjus polnud enam ammu käes hoidnud. Ta oli wäga õnnelik ning tänas šidamešt heldet andjat.

— Širge olge teiegi ülemeelšed waeste wastu. Teshke head, siis taewa Šša hoiab teie elu!

Terwishoid

Suitsetamine — kahjulik eriti naistele.

Mis on ilusam, kui waade tervele emale ja tema elujõulistele lastele! Sa tubakas tahab jeda riffuda. Tubakas on meie generatsiooni (põlvkonna) suurim waenlane, sest see rööbib emadelt elujõu, mis nad peaksid omama ja andma edasi lastele.

Täielik arenemine avaldub keha ilu ja jõuga, kusjuures kehal on võime teenida hinge ja mõistust. Puudulik arenemine laskeb end samuti tunda. Muisklid, kehaseis, keha ümbermõõt, naha seisuford näitavad selgesti, et inimene pole küllaldaselt arenenud.

Mis põhjus on mitte-arenemisel? Päriwus: ülepingutatud elu on kulutanud wanemate elujõu nii, et neil pole olnud jeda pärandada lastele. Umbruskond: waleharjumused, ebaõige toitlus, diisipliini puudus, võimaluse puudus oma elu arendada. See kõik nõuab oma oia närwitagarasid.

Närwitagawara wähenemise eimeseks tulemuseks on wäsimus. Muisklid wajawad närwiimpulsse, et neid panna tööle ja et neile anda ka puhkust. Kui närwijõu tagawara jääb juba wäikeseks, siis on raske jääda rahulikult pärast pingutatavat tööd.

Praegusel ajal, mis täis rahutust ja ruttamist, on inimestel wähe aega otstida õiget põhjust või abinõu, ja nii on hülinud jeltskonda kawalalt ja kangekaelselt asi, mis näib andwat pingutatud elu ohwritelle puhkust. See on nimelt paberosj.

Samal ajal, kui ta annab wale puhkus- ja lohutustunde, ta häwitab weelgi elujõudu, mis juba ennegi polnud täielik, ja seega põhjustab, et närwidel on weel wähem võimet anda inimesele puhkust. Nii tekib järjest juurem nõudmine paberosji järele. Pikkamööda paberosj muutab normaalse närwikawa nõrgaks. Kui närwikawa on juba nõrk, siis paberosj wõtab talt wiimise jõu. Ja selle wäikese rahuldusega, mis ta annab, ta ninutab ühtlasi suitsetaja walesse enesetundesje ja loob weelgi juurema rippiwuse paberosjist, et rahuldada närwimehhanismi kaswawat ärritust. Inimene häwitab oma jõudu igaford, kui süütab paberosji.

Arenemise puudused esinewad liig jageli. Paremaks jaada, kaswada, mõita ja täieneda on iga inimese soow ning see kõik on läbiwiidaw. Kuid suitsetamine on jelle täidewiimisel juuremaks takistuseks.

Oletame, et inimene on kõik saawutanud, et ta on täiesti arenenud füüsiliselt ja waimset, ja et tema isik ja iseloom on täiesti rahuldawad nagu nad peaksid olema ja me mõikime lubada talle ühe paberosji. Kuid ta ei haffa jeda suitsetama. See ei meelita teda. On wähe neid mehi, kes kahetümne wiie aastani pole suitsetanud, ja siis alles haffawad. Aga naiste juures see on teisiti. Suitsetamine on harjumus, mis haffab külge noorukestele ja wääralt arenenud täiskaswanuile. Kui lapselik järeleandmistung teadwuses on eiskohal, siis paberosj meelitab kõige enam. Siljem pahet jisse nähes jääb aimuke tee, leida wabandus asja kohta, mis on teinud teda orjaks.

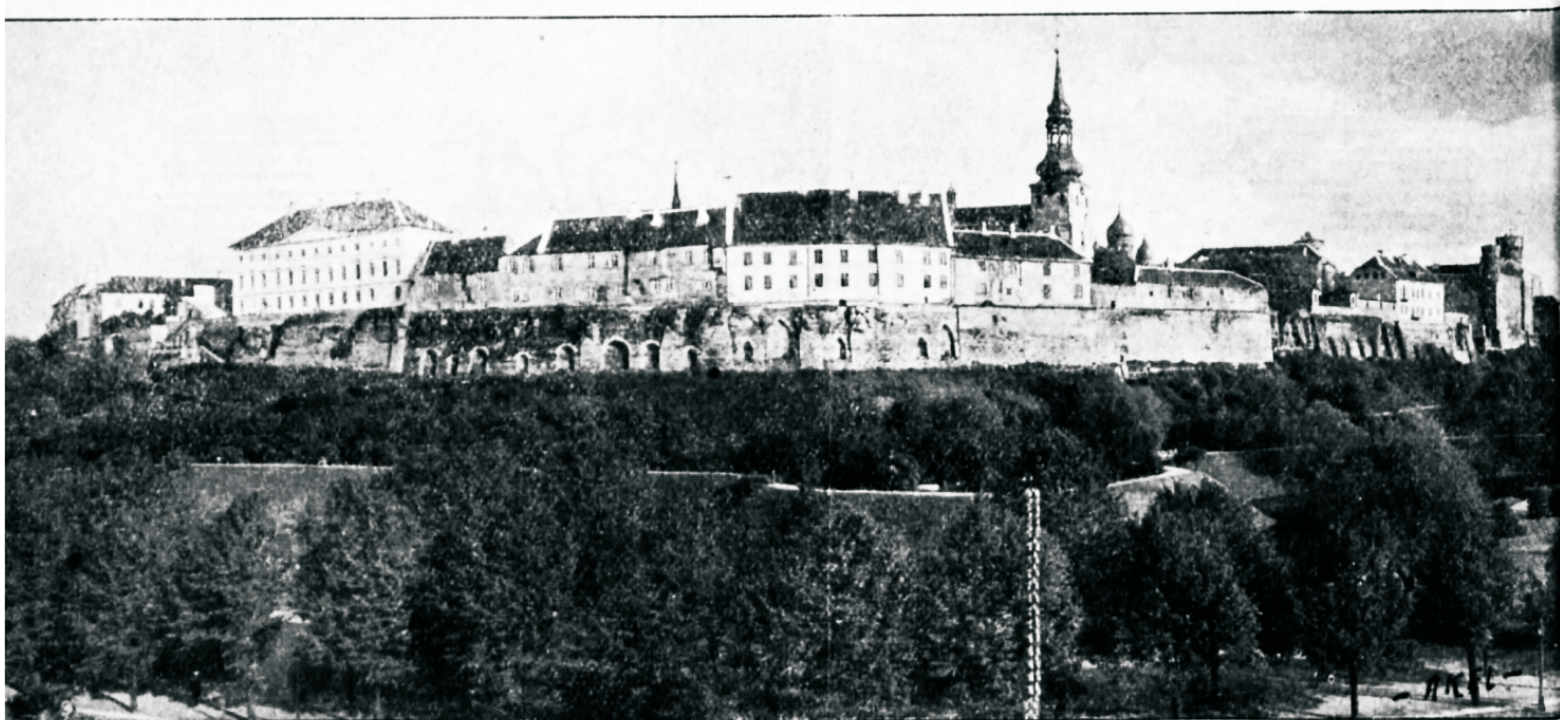
Woodsja-aja pingutatud elus ja nõrganärwiise päranduse juures pole juuremat neetud asja meie noorpõlwe füüsilisele ja waimsele terwiisele, kui jeda on paberosji tarwitamine. See wõtab wiimise võimaluse, et olla wõitja eluwõitluses. Selle pabe täielisi tulemusi ei tunta warem, kui tõuseb uus generatsioon ja näitab süüdistawalt jõrmega nende peale, kes on wastutawad jelle eest.

Milmine pärandus antakse edasi lastele suitsetajate emade ja isade poolt? Seni kui õrnem pool on waba jellest pabeist, pole lugu weel nii paha. Kui aga jelline andumine halbadele harjumustele ja enesekontrolli puudumine tuleb esile ka ema poolt, siis see avaldab lapse terwiisele häwitawat mõju.

Kuna naiste närwid on õrnemad meeste omadest, siis nende terwis jaab palju rohkem kahju kõigest, mis takistab wõimete arenemist.

Nimult see naine, kes omab kehalise terwiise ja tugewa närwikawa, on wõimeline oma ülesannete täitmisele ja võib maitsta elus täielikku õnne.





Waade Toompeale

Tahe elupitenduse tegurina.

Inimene ei tüdine kunagi elust!

Ükskõik kuidas sellega ka on, kuid see on täiesti tõsi. Kuidas tuleb aga mõista, et elu, see kõrgeim väärtus, inimeselt peaaegu alati enneaegu ära kaob? Ma tahan lühidalt selgitada, et see õnnetus on enamasti põhjustatud tahtenõrkusest. Normaalse elumäära (umbes 100 aastat) saavutamiseks on nõuetav energiline tegevus ja iseenda isandaks jäämine. Miks iseenda isandaks?

Meie pika eaa peawaenlased peituvad meis endas ja neist wabanemine on äärmiselt raske. Me oleme tegelikult, nagu seda mäidab Mejop, hea ja kurja summa, see tähendab heade ja halbade omaduste asupaik. Heade omaduste juures, mis mõjuvad kaasa ka meie elu korrapärasusele, on meie ülespidamine väga lihtne ja kerge. On küllalt nende tunnustamisest ja nende õilsast tarvitamisest. Halbade kaldumustega ja wigadega on hoopis teine lugu. Kuigi me tunneme neid ja meil igati on neist oja, siiski ma nimetan mõned, näit.: e b a m õ õ d u k u s, mis on kõigi õnnetuste ja haiguste allikas; l a i s k u s, mis lajeb meid jätta hoolestusse terwise eest hoolitsemise; e d e w u s, w i h a j n e. Need ja kõik teised wead, millest ma pikemalt ei räägi, on meie waimse kui ka kehalise terwise, samuti ka meie loomuliku eluea waenlased. Need on waenlased, keda on raske wõita, sest nad asuwad meis endas ja moodustawad oja meie olemusest.

Neist wõidu saamiseks wajame paendumatut ja sitket tahtet, mis annab meie wõimu iseenda üle.

Sellest wõidust on kaheldudne kasu, sest ta tõstab meie moraalselt taseme ja pikendab ühtlasi meie eluiga. Tahe rakendab meie elujõudusid.

Kõige tõde on see, et inimene ei jure, waid ta tapab enese. Seda öeldakse ilma et sellele keegi vastu räägiks. Kas see pole terwishoiu ja heade elureeglite vastu patustawate wigade selge ülestunnistamine?

Inimene ei jure, waid ta tapab enese. Miks inimene wõib 70. eluaasta ümber nõrga raugana, kuna õige, loodusest seatud elumäär on saja aasta ümber? Miks inimene sureb waremalt? Kahtlemata selleks on olemas palju põhjusi. Üks on, et inimene jagedasti andub oma tahtenõrkuse tagajärjel ebamõõdukusele, ebaõigele eluviisile, millest kaob tema elujõud ja ta seisab haiguste pealetungi ees kaitseta. La Breujere järgmine märkus sisaldab suure tõde:

„Pole olemas midagi, mida inimene nii meeleldi tahaks hoida alal, kui oma elu, kuid siiski ta hoolitseb selle eest kõige wähem.“

Soolimatus ja saamatus on juurimaid inimese waenlasi. Et neid wõita, on nõuetaw otsustaw tahtmine ja püsiv tegevus. Tahtewõime esimeseks ülesandeks on kaitsmine, millega korrapärase elu käigu taastatakse kas surutakse tagasi wõi kõrwaldatakse täielikult.

Tahtewõime tegevusse panemine on tähtsaimaks pika eaa saavutamise teguriks.

Dr. A. G.

„Meie Mees“ ilmub 4 korda kuus E. P. Adw. K. Eesti Liidu väljaandel. Toimetuse ja talluse Tallinnas, Merepuiestee 14-a. Tel. 309-41. Wastutaw toimetaja: M. Wärengrub. Abitoimetaja: S. Pilt. Hind: aastaks 2 krooni, poolaastaks 1 kroon 10 senti, üksiknumber 20 senti. Tellimine kõigist postiasutustest.